

Történelem

A történelemtanítás és -tanulás célja, hogy a tanuló megismerkedjen a történettudomány, valamint a hagyomány által legfontosabbnak elismert történelmi tényekkel, szereplőkkel, eseményekkel, történetekkel és folyamatokkal, valamint tudatosodjon benne nemzeti hovatartozása. Ismerkedjen meg a kulturális kódrendszer legalapvetőbb elemeivel, amelyek lehetővé teszik, hogy azonosuljon kultúránk alapértékeivel. A történelem tantárgy tantervének középpontjában a magyar nemzet és Magyarország története áll.

A tantervi szabályozás irányítóelve, hogy a magyar történelmet általában kontinuitásában, az európai, illetve egyetemes történelmet szigetszerűen tárgyalja. A kerettanterv több általános európai jelenséget is konkrét magyar példákon keresztül mutat be. Ennek révén a tanuló a magyar történelmi jelenségeket elsősorban nem általános modellek alapján, hanem a konkrét történelmi helyzet jellegzetességeit figyelembe véve tanulmányozhatja. Ez a megközelítés hozzásegíti a tanulót, hogy megértse és méltányolja a magyarság, a magyar nemzet, illetve Magyarország sajátos helyzetéből adódó jelenségeket és folyamatokat, így alakulhat ki benne a tényeken alapuló reális és pozitív nemzettudat, és ezáltal erősödhet benne a hazaszeretet érzése.

A történelem tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanuló a történelemtanulás során különféle jellegű tudástartalmakkal és különböző típusú feladatokkal találkozik, amelyek megtanulásához, illetve elvégzéséhez különféle módszereket kell választania. A történelmi információk keresése és feldolgozása, a forráskritika, a következtetések levonása és egyéb gondolkodási műveletek közvetítő hatásuk révén általában fejlesztik a tanulási kompetenciákat. A történelmi értelmező kulcsfogalmak megértésén és állandó használatán keresztül a tanuló fejleszti a lényeges és kevésbé lényeges elemek megkülönböztetésének és rendszerezésének a tanulás során elengedhetetlenül fontos képességét.

A tanuló a történelemtanulás során megtapasztalja, hogy a történelemtudása az iskolán kívül, más élethelyzetekben, illetve a jelen társadalmi, gazdasági és politikai jelenségeinek megértéséhez és megítéléséhez is segítséget nyújt. Ez a tapasztalat – az iskolai történelemtanulás élményszerűsége mellett – erős ösztönzést adhat az élethosszig tartó tanulásra vagy legalábbis a történelmi és társadalmi kérdések iránti érdeklődésre.

Kommunikációs kompetenciák: A történelmi források feldolgozása a szövegértés fejlesztésének egyik hatékony módja. A tanuló a felmerülő történelmi problémákról beszélgetéseket folytat, érveket gyűjt, azokat írásban és szóban összefoglalja, digitális kommunikációs eszközök segítségével mutatja be. A különböző típusú, más-más korokból és eltérő társadalmi közegekből származó források feldolgozása pedig nagyban segíti a különféle kommunikációs környezetek (kontextusok) közötti magabiztos eligazodást.

Digitális kompetenciák: A történelem tanulása során a digitális eszközök etikus, felelősségteljes használatával a tanuló információkezelési és -feldolgozási készségei fejlődnek, ami elősegíti elemző és mérlegelő gondolkodása kialakulását és elmélyítését is, aminek része a megszerzett információk ellenőrzése, hitelességének vizsgálata. A történelmi forrásokot tartalmazó internetes portálok, hang- és filmarchívumok és adatbázisok megismerése és használata, az itt talált források feldolgozása elengedhetetlen feltétele a korszerű történelemtanulásnak. A digitális információfeldolgozás, illetve a digitális kommunikáció fejlesztésének nagy szerepe van a közéleti tájékozódási készségek kialakításában, így a felelős és aktív állampolgárrá nevelésben.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló az információk, illetve a források feldolgozása során problémákat azonosít, magyarázatokat fogalmaz meg, kiemeli a lényegét, következtetéseket von le.

A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejlődik az elemző, problémamegoldó gondolkodása. Mindezek együttesen segítik a differenciált történelmi gondolkodás kialakulását, melynek következtében a tanuló képessé válik események, folyamatok és jelenségek különböző szempontú megközelítésére, valamint bizonyos történések okainak és következményeinek több szempontú feltárására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló a különböző történelmi korok mindennapi életének vizsgálatával, az életmód változatos formáinak, valamint történelmi életutaknak és cselekedeteknek a megismerésével viszonyítási pontokat találhat, illetve követhető modelleket adaptálhat saját életútjának tervezéséhez és szervezéséhez. A tanulóban tudatosul, hogy nehéz élethelyzetekben is kialakíthatók cselekvési tervek, lehetőségek. Értékeli a válságos történelmi helyzetekben megnyilvánuló bátorság, kitartás, önfeláldozás, segítségnyújtás és szolidaritás követésre méltó példáit. A tanuló arra törekszik, hogy az emberi cselekedeteket, életutakat, élethelyzeteket, társadalmi folyamatokat és jelenségeket árnyaltan értelmezze. A társadalmakra, közösségekre jellemző magatartási és kommunikációs szabályok felismerése a tanuló alkalmazkodóképességét fejleszti.

A kreativitás a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A történelem tanulása során a tanuló megismeri az emberiség, a magyarság kulturális örökségének fő elemeit. Értékeli a kiemelkedő emberi alkotásokat és értelmezi azok technológiai, tudományos és művészeti szerepét. Az egyes történelmi korszakok áttekintése során felismeri az értékteremtő alkotások jelentőségét, és elemző gondolkodással feltárja azoknak az életmódra, a mindennapokra gyakorolt hatását.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló megismeri és értékeli az alkotó emberi tevékenységek változatos formáit. Értelmezi és elismeri a tudósok, kutatók és művészek teljesítményét. Büszke a magyar tudósok, művészek, sportolók és más értékteremtő, alkotó emberek kiemelkedő eredményeire, teljesítményeire. Az életmódtörténeti témakörök feldolgozása révén a tanuló felismeri, hogy a munkavégzés az egyén, a család és a társadalom létfenntartását biztosítja; belátja, hogy a munka sokszor küzdelmekkel jár, ugyanakkor személyiségépítő, társadalmi összetartozást is erősítő tevékenység. A történelmi korszakok jellegzetes, egyedi vagy kiemelkedő példái kiindulópontként szolgálnak a saját életút tervezésekor, akár a pályaválasztás során is.

A kerettanterv témakörönként határozza meg a javasolt óraszámot. Ezek összege megfelel az évi teljes óraszámnak, amely elegendő a témák ismeretanyagának feldolgozásához és a tanulási eredményekhez kapcsolódó kompetenciák elsajátításához. A kerettantervben meghatározott tanulási tartalmak azonban átlagos esetben a javasolt órakeret kb. 80%-ában feldolgozhatók.

A helyi tanterv alapján a tanár a kerettantervből évente két témát mélységelvű feldolgozásra jelöl ki, amelyre több idő, a javasolt időkereten felül összesen további 6–10 óra tervezhető. Ezeknek legalább 70%-a magyar történelmi témájú legyen. A mélységelvű tanítás lehetőséget ad az adott téma részletesebb ismeretekkel, többféle megközelítési móddal és tevékenységgel történő feldolgozására. A mélységelvű témák esetében nagyobb lehetőség nyílik a projektmunkára, illetve a múzeumi órák és a témával kapcsolatos tanulmányi kirándulások szervezésére.

A *Témakörönként* megjelenő tantervi táblázatok magukba foglalják a hozzájuk tartozó *Témákat*, a konkrét tartalmakat feltüntető *Altémákat*, valamint az egyes témakörökhöz kapcsolódó *Fogalmak és adatok/Lexikák* címszó alatt a kötelezően elsajátítandó fogalmakat, személyeket, kronológiai és topográfiai adatokat. Minden fogalmi elem csak egyszer fordul elő, annál a témakörnél, ahol kötelező elemként először szerepel a tantervben. A táblázat utolsó oszlopában feltüntetett *Fejlesztési feladatok* teljesítésével valósulnak meg az előírt tanulási eredmények.

A táblázat alatt témakörönként felsorolt *Javasolt tevékenységek* nem kötelező elemei a tantervnek, de eredményessé tehetik a tananyag feldolgozását és a szaktanári munkát. Ezek köre természetesen bővíthető különféle tanulási eljárásokkal, módszerekkel.

11. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél		Órakeret	72 óra		
			Kötelező	Szabad	Összesen
1.	Az ókori Kelet és Görögország		8 óra	0	8 óra
2.	Az ókori Róma és az antik kultúrtörténet		9 óra	0	9 óra
3.	A középkor		12 óra	0	12 óra
4.	Magyar történelem (A vándorlástól az Árpád-ház kihalásáig)		11 óra	0	11 óra
5.	Magyar történelem Károly Róbert trónra kerülésétől Mátyás haláláig		9 óra	0	9 óra
6.	Újkori egyetemes történelem		11 óra	0	11 óra
7.	Magyar történelem Mohácstól Rákócziig		12 óra	0	12 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	rendszerzés-Az ókori Kelet és Görögország	Órakeret	8 óra	
			Kötelező 8 óra	Szabad 0 óra
Előzetes tudás	9-10-es történelem tananyag.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	rendszerzés-Az ókori Kelet és Görögország			
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok		
<p>Az egyes civilizációk vallási és kulturális jellemzőinek azonosítása.</p> <p>Egy folyam menten civilizáció jellemzői (pl. Egyiptom, Kína).</p> <p>Az egyistenhit a zsidó vallásban.</p> <p>Az athéni demokrácia intézményei, működése.</p> <p>Az athéni demokrácia kialakulásának folyamata.</p> <p>A spártai állam.</p>	<p>Ismeretszerzés, tanulás:</p> <p>☐ Forrástípusok felismerése, információgyűjtés és azok rendszerezése. ☐ A földrajzi környezet szerepe az egyes civilizációk életében.</p> <p>Kritikai gondolkodás:</p> <p>☐ Lényeg kiemelése írott szövegből, ismeretek problémaközpontú elrendezése. (Társadalmi csoportok, intézmények működésének összehasonlítása. Kommunikáció: Szóbeli beszámoló gyűjtő-, illetve kutatómunkával szerzett ismeretek alapján.</p> <p>Tájékozódás térben és időben</p> <p>☐ Megismert történelmi események időrendbe állítása.</p> <p>☐ A történelmi tér változásainak leolvasása térképekről.</p>	<p>Biológia-egészségtan: A homo sapiens egységes faj.</p> <p>Földrajz: Kontinensek, rasszok, térképolvasás.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: Bibliai történetek, az írás kialakulása, jelentősége, nyelvcsaládok.</p> <p>Vizuális kultúra: Az ókori Kelet művészeti emlékei (pl. Willendorfi Vénusz, II. Ramszesz sziklatemploma, Echnaton fáraó családjával, a gízai piramisok).</p> <p>Matematika:</p>		

		<p>A számegeyes, az idő mértékegységei (nap, hónap, év, évtized, évszázad).</p> <p>Informatika: Glog (interaktív tábló) készítése az ókori Egyiptom témájában.</p> <p>Földrajz: A Balkán-félsziget déli részének természeti adottságai.</p> <p>Testnevelés és sport: A sport- és olimpiatörténet alapjai.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: Görög mitológia, homéroszi eposzok, az antik görög színház és dráma, Szophoklész: Antigoné.</p> <p>Dráma és tánc: Az ókori színház és dráma.</p> <p>Vizuális kultúra: Az antik görög képzőművészet (pl. a Dárdavivő, a Delphoi kocsihajtó, a Laokoón-csoport).</p> <p>Matematika: Pitagorasz-tétel, Thalész-tétel, Eukleidész (euklideszi geometria), görög ábécé betűinek használata a matematikában. Pi szám jelölése [π].</p> <p>Fizika: Arkhimédész, ptolemaioszi világtérkép, Arisztotelész természetfilozófiája.</p>		
--	--	--	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>a 9-10-es történelem tananyag kulcsfogalmai: államforma, egyeduralom, államszervezet, monoteizmus, politeizmus.</p> <p>Fogalmak: régészet, homo sapiens, mágia, vaskor, nemzetség, despotizmus, városállam, öntözéses földművelés, buddhizmus, brahmanizmus.</p> <p>Személyek: Kheopsz, Hammurapi, Salamon, I. Dareiosz, Mózes, Buddha, Konfuciusz.</p> <p>Topográfia: „termékeny félhold”, Mezopotámia, Egyiptom, Palesztina, Perzsia, India, Kína, Babilon, Jeruzsálem.</p> <p>Kronológia: Kr. e. 8000 körül (az újkőkor kezdete), Kr. e. 3000 körül (az első államok kialakulása), Kr. e. XVIII. sz. (Hammurapi uralkodása), Kr. e. X. sz. (a zsidó állam fénykora).</p> <p>politika, állam, államforma, hatalmi ág, egyeduralom, köztársaság, demokrácia, polgárjog, államszervezet, birodalom, szuverenitás, politeizmus.</p> <p>Fogalmak: polisz, mitológia, arisztokrácia, démosz, türannisz, népgyűlés, esküdtbíró, demagógia, sztratégosz, cserépszavazás, filozófia, hellenizmus.</p> <p>Személyek: Szolón, Kleiszthenész, Periklész, Pheidiász, Hérodotosz, Thuküdidész, Platón, Arisztotelész, Nagy Sándor, a legfontosabb görög istenek.</p> <p>Topográfia: Athén, Spárta, Olümpia, Peloponnészosz, Makedónia, Alexandria.</p> <p>Kronológia: Kr. e. 776 (az első feljegyzett olimpiai játékok), Kr. e. V. század közepe (Periklész kora),</p>		
------------------------------------	--	--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az ókori Róma és az antik kultúrtörténet	Órakeret	9 óra	
			Kötelező 9 óra	Szabad
Előzetes tudás	9-10-es történelem tananyag.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	rendszerezés - Az ókori Róma és az antik kultúrtörténet			
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok		
<p>A hódító háborúk társadalmi és politikai következményei a köztársaság korában.</p> <p>Augustus principátusának jellemző vonásai.</p> <p>A görög hitvilág néhány jellemző vonása (pl. több istenhit, halhatatlan istenek), a legfontosabb istenek nevének ismerete.</p> <p>A görög tudomány egyes területeinek egy-egy alkotója (történetírás, természet-tudományok, filozófia). A klasszikus kor és a hellenizmus kimagasló kulturális emlékei.</p> <p>A római történetírás egy-egy jelentős alkotója (pl. Livius, Tacitus).</p> <p>A kereszténység főbb tanításai.</p> <p>A kereszténység történetének néhány állomása az ókorban (pl. páli</p>	<p>☐ Ismeretszerzés, tanulás:</p> <p>☐ Forrástípusok felismerése, információgyűjtés és azok rendszerezése. ☐ A földrajzi környezet szerepe az egyes civilizációk életében.</p> <p>Kritikai gondolkodás:</p> <p>☐ Lényeg kiemelése írott szövegből, ismeretek problémaközpontú elrendezése. (Társadalmi csoportok, intézmények működésének összehasonlítása. Kommunikáció: Szóbeli beszámoló gyűjtő-, illetve kutatómunkával szerzett ismeretek alapján.</p> <p>Tájékozódás térben és időben</p> <p>☐ Megismert történelmi események időrendbe állítása.</p> <p>☐ A történelmi tér változásainak leolvasása térképekről.</p>	<p>Földrajz:</p> <p>Az Appennini-félsziget természeti adottságai.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: Bibliai történetek, Vergilius, Horatius. Az írás kialakulása, jelentősége, nyelvcsaládok.</p> <p>Matematika: A római számok.</p> <p>Vizuális kultúra: Pantheon, Colosseum, Augustus szobra.</p> <p>Informatika: Multimédia CD-ROM használatával Pannónia földrajzi, közigazgatási, társadalom- és hadtörténelmi emlékeinek bemutatása. Virtuális utazás az ókori Rómban.</p>		

<p><i>fordulat, üldöztetés, milánói ediktum, niceai zsinat).</i></p> <p>A Nyugat-római Birodalom bukása és a népvándorlás. A népvándorlás legfontosabb mozzanatainak és résztvevőinek ismerete, térbeli elhelyezése (<i>pl. germánok, hunok</i>).</p>				
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Fogalmak: patrícius, plebejus, consul, senatus, dictator, néptribunus, rab-szolga, provincia, triumvirátus, principatus, limes, dominatus, diaszpóra, apostol, Biblia, egyház, püspök, zsinat, barbár, népvándorlás.</p> <p>Személyek: Hannibal, a Gracchus-testvérek, Marius, Sulla, Caesar, Antonius, Augustus, Názáreti Jézus, Péter apostol, Pál apostol, Constantinus, Attila.</p> <p>Topográfia: Róma, Karthágó, Actium, Pannónia, Konstantinápoly, Aquincum, Sopianae, Savaria.</p> <p>Kronológia: Kr. e. 753 (Róma hagyomány szerinti alapítása), Kr. e. 510 (a köztársaság létrejötte), Kr. e. 264–146 (a pun háborúk), Kr. e. 44 (Caesar halála), Kr. e. 31 (az actiumi csata), Kr. u. 70 (Jeruzsálem lerombolása), 313 (a milánói ediktum) 325 (a niceai zsinat), 395 (a Római Birodalom felosztása), 476 (a Nyugat-római Birodalom bukása).</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A középkor	Órakeret	12 óra	
			Kötelező 12 óra	Szabad 0 óra
Előzetes tudás	9-10-es tananyag			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	rendszerzés-középkor.			
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok		
<p>A középkori uradalom jellemző vonásai (<i>pl. vár, majorság, jobbágytelek</i>).</p> <p>A mezőgazdasági technika fejlődésének néhány jellemző mozzanata a X-XI. században.</p> <p>A Frank Birodalom történetének főbb állomásai (<i>pl. Poitiers, Verdun</i>).</p> <p>Az egyház politikai szerepe a nyugati kereszténységben. A legfontosabb szerzetesrendek jellemzői (<i>pl. bencések, ferencesek</i>).</p> <p>Az ortodox és a nyugati kereszténység főbb jellemzői (<i>pl. önálló nemzeti egyházak, eltérő liturgia és egyházművészet</i>).</p>	<p>Ismeretszerzés, tanulás:</p> <p>☐ Forrástípusok felismerése, információgyűjtés és azok rendszerzése. ☐ A földrajzi környezet szerepe az egyes civilizációk életében.</p> <p>Kritikai gondolkodás:</p> <p>☐ Lényeg kiemelése írott szövegből, ismeretek problémaközpontú elrendezése. (Társadalmi csoportok, intézmények működésének összehasonlítása. Kommunikáció: Szóbeli beszámoló gyűjtő-, illetve kutatómunkával szerzett ismeretek alapján.</p> <p>Tájékozódás térben és időben</p> <p>☐ Megismert történelmi események időrendbe állítása.</p> <p>☐ A történelmi tér változásainak leolvasása térképekről.</p>	<p>Földrajz:</p> <p>Európa természeti adottságai, az arab világ földrajzi jellemzői, világvallások, arab földrajz (tájékozás, útleírások), az ún. kis jégkorszak Európában.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: Lovagi költészet, vágánsköltészet, Boccaccio, Petrarca.</p> <p>Vizuális kultúra: Bizánci művészet, román stílus, gótika, reneszánsz (Leonardo, Michelangelo, Raffaello).</p> <p>Matematika: Arab számok (hindu eredetű, helyi értékes, 10-es alapú, arab közvetítéssel világszerte elterjedt számírás), arab algebra.</p>		

<p>Az iszlám vallás kialakulása és főbb tanításai. A világvallások civilizáció-formáló szerepe.</p> <p>Az arab hódítás, az iszlám elterjesztésének fontosabb szakaszai (pl. 635 Damaszkusz, 732 Poitiers).</p> <p>Egy középkori város jellemzőinek bemutatása. A középkori kereskedelem sajátosságai. A középkori céhes ipar bemutatása.</p> <p>Az egyház szerepe a középkori művelődésben és a mindennapokban. A romanika és a gótika főbb stílusjegyei.</p> <p>A lovagi kultúra és értékrend néhány eleme.</p> <p>Híres egyetemek Nyugat- és Közép-Európában (pl. Párizs, Oxford, Prága), az egyetemi oktatás jellemzői, a skolasztika (Aquinoi Szent Tamás).</p>		<p>Fizika: Arab csillagászat (arab eredetű csillagászati elnevezések, csillagnevek, iszlám naptár stb.). Középkori technikai találmányok, a gótikus stílus technikai alapjai (támív, támpillér); tudománytörténet, asztrológia és asztronómia.</p> <p>Biológia-egészségtan: Az arab orvostudomány eredményei.</p> <p>Ének-zene: A középkor zenéje; a reneszánsz zenéje.</p> <p>Informatika: Internetes gyűjtőmunka és feladatlap megoldása (pl. a keresztes hadjáratok témájában).</p>		
---	--	--	--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyar történelem (A vándorlástól az Árpád-ház kihalásáig)	Órakeret	11 óra	
			Kötelező 11 óra	Szabad ... óra
Előzetes tudás	9-10es tananyag			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	rendszerezés- Magyar történelem (A vándorlástól az Árpád-ház kihalásáig)			
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok		
<p>A magyar nép vándorlása térkép alapján.</p> <p>Eltérő tudományos elképzelések a magyar őstörténettel kapcsolatban (pl. eredet, őshaza).</p> <p>A vándorló magyarság képe a korabeli forrásokban (pl. arab és bizánci források).</p> <p>A honfoglalás. A honfoglaló magyarság társadalma és életmódja, források alapján.</p>	<p>Ismeretszerzés, tanulás:</p> <p>☐ Forrástípusok felismerése, információgyűjtés és azok rendszerezése. ☐ A földrajzi környezet szerepe az egyes civilizációk életében.</p> <p>Kritikai gondolkodás:</p> <p>☐ Lényeg kiemelése írott szövegből, ismeretek problémaközpontú elrendezése. (Társadalmi csoportok, intézmények működésének összehasonlítása. Kommunikáció:</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom:</p> <p>A magyar nyelv rokonsága, története, nyelvcsaládok, régi magyar nyelvművelek: a Tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd és könyörgés, Ómagyar Mária-siralom.</p> <p>Eredetmondák (pl. Arany János: Rege a csodaszarvasról).</p> <p>Janus Pannonius: Pannónia dicsérete, Katona József: Bánk Bán, Arany János: Toldi.</p>		

<p>A kalandozó magyarok képe a korabeli forrásokban.</p> <p>Géza fejedelemsége és Szent István államszervező tevékenysége.</p> <p>Szent István törvényalkotó tevékenysége.</p> <p>Az új rend megszilárdulása Szent László és Könyves Kálmán korában.</p> <p>Az Aranybulla.</p> <p>A tatárjárás és az ország újjáépítése IV. Béla idején.</p>	<p>Szóbeli beszámoló gyűjtő-, illetve kutatómunkával szerzett ismeretek alapján.</p> <p>Tájékozódás térben és időben</p> <p>☐ Megismert történelmi események időrendbe állítása.</p> <p>☐ A történelmi tér változásainak leolvasása térképekről.</p>	<p>Vizuális kultúra:</p> <p>A nagyszentmiklósi kincs, a honfoglalás korát feldolgozó képzőművészeti alkotások megfigyelése, elemzése.</p> <p>Román, gótikus és reneszánsz emlékek Magyarországon (pl. a jáki templom).</p> <p>Ének-zene:</p> <p>Reneszánsz zene: Bakfark Bálint.</p> <p>Matematika:</p> <p>Térbeli modellek készítése (pl. korstílusok) demonstrálásához.</p> <p>Informatika, könyvtárhasználat:</p> <p>A Magyar Nemzeti Múzeum Magyarország története az államalapítástól 1990-ig c. állandó kiállítása középkori része Hunyadi Mátyás kori anyagának feldolgozása sétalófüzet kitöltésével.</p> <p>Internetes gyűjtőmunka a magyarok eredetével kapcsolatos elméletek témájában.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Fogalmak: nyelvrokonság, őstörténet, őshaza, törzsszövetség, kettős fejedelemség, honfoglalás, kalandozás, királyi vármegye, ispán, nádor, egyházmegye, királyi tanács, tized, szerviens, várjobbágy, vajda, Aranybulla, nemesi vármegye, székely, szász, kun, bandérium, aranyforint, regálé, harmincad, kapuadó, szabad királyi város, bányaváros, mezőváros, úriszék, báró, köznemes, kilenced, ősiség, perszonalunió, végvári rendszer, rendi országgyűlés, rendkívüli hadiadó, füstpénz, fekete sereg, corvina.</p> <p>Személyek: Árpád, Géza fejedelem, I. (Szent) István, Koppány, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, Anonymus, II. András, IV. Béla, I. Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, Hunyadi Mátyás.</p> <p>Topográfia: Magna Hungaria, Kazár Birodalom, Levédia, Etelköz, Vereckei-hágó, Augsburg, Pannonhalma, Esztergom, Székesfehérvár, Pozsony, Horvátország, Erdély, Dalmácia, Muhi, Buda, Visegrád, Nándorfehérvár.</p> <p>Kronológia: 895 táján (a honfoglalás), 955 (az augsburgi csata), 972–997 (Géza fejedelemsége), 997/1000–1038 (I. /Szent/ István), 1077–1095 (I. /Szent/ László), 1095–1116 (Könyves Kálmán), 1205–1235 (II. András), 1222 (az Aranybulla kiadása), 1235–70 (IV. Béla), 1241–42 (a tatárjárás), 1301 (az Árpád-ház kihalása),</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyar történelem Károly Róbert trónra kerülésétől Mátyás haláláig	Órakeret	9 óra	
			Kötelező 9 óra	Szabad ... óra
Előzetes tudás	9-10-es tananyag			

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	rendszerzés- Magyar történelem Károly Róbert trónra kerülésétől Mátyás haláláig		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Károly Róbert gazdasági reformjai.</p> <p>Nagy Lajos törvényei és az Anjou-kori társadalom.</p> <p>A magyar városfejlődés korai szakasza.</p> <p>Zsigmond király külpolitikája (pl. a nyugati egyházszakadás megszüntetése, a huszita kérdés kezelése, oszmánok elleni védekezés).</p> <p>Hunyadi János harcai a török ellen.</p> <p>Mátyás király bel- és külpolitikája.</p> <p>Mátyás király és a reneszánsz.</p>	<p>Ismeretszerzés, tanulás:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Forrástípusok felismerése, információgyűjtés és azok rendszerzése. ☐ A földrajzi környezet szerepe az egyes civilizációk életében. <p>Kritikai gondolkodás:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Lényeg kiemelése írott szövegből, ismeretek problémaközpontú elrendezése. (Társadalmi csoportok, intézmények működésének összehasonlítása. Kommunikáció: Szóbeli beszámoló gyűjtő-, illetve kutatómunkával szerzett ismeretek alapján. <p>Tájékozódás térben és időben</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Megismert történelmi események időrendbe állítása. ☐ A történelmi tér változásainak leolvasása térképekről. 	<p>Magyar nyelv és irodalom:</p> <p>A magyar nyelv rokonsága, története, nyelvcsaládok, régi magyar nyelvmlékek: a Tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd és könyörgés, Ómagyar Mária-siralom.</p> <p>Eredetmondák (pl. Arany János: Rege a csodaszarvasról).</p> <p>Janus Pannonius: Pannónia dicsérete, Katona József: Bánk Bán, Arany János: Toldi.</p> <p>Vizuális kultúra:</p> <p>A nagyszentmiklósi kincs, a honfoglalás korát feldolgozó képzőművészeti alkotások megfigyelése, elemzése.</p> <p>Román, gótikus és reneszánsz emlékek Magyarországon (pl. a jáki templom).</p> <p>Ének-zene:</p> <p>Reneszánsz zene: Bakfark Bálint.</p> <p>Matematika:</p> <p>Térbeli modellek készítése (pl. korstílusok) demonstrálásához.</p> <p>Informatika, könyvtárhasználat:</p> <p>A Magyar Nemzeti Múzeum Magyarország története az államalapítástól 1990-ig c. állandó kiállítása középkori része Hunyadi Mátyás kori anyagának feldolgozása sétalófüzet kitöltésével.</p> <p>Internetes gyűjtőmunka a magyarok eredetével kapcsolatos elméletek témájában.</p>	
Kulcsfogalmak/fogalmak), 1308–42 (I. Károly), 1342–82 (I. /Nagy/ Lajos), 1351 (I. /Nagy/ Lajos törvényei), 1387–1437 (Luxemburgi Zsigmond), 1444 (a várnai csata), 1456 (a nándorfehérvári diadal), 1458–90 (I. /Hunyadi/ Mátyás).		

	Órakeret	11 óra
--	-----------------	---------------

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Újkori egyetemes történelem		Kötelező 11 óra	Szabad ... óra
Előzetes tudás	9-10es tananyag			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	rendszerzés- Újkori egyetemes történelem			
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok		
<p>A humanizmus és a reneszánsz jellemzői (pl. emberközpontúság, antik embereszmény) és fontosabb itáliai képviselői (pl. Petrarca, Machiavelli és Raffaello).</p> <p>A rendi állam kialakulása és működése Angliában és Franciaországban.</p> <p>Az oszmán hódítás irányai, legfontosabb állomásai a XIV-XVI. században. Az Oszmán Birodalom jellemző vonásai és társadalmi háttere (pl. szolgálati birtok, szpáhi, gyermekadó, janicsár).</p> <p>A nagy földrajzi felfedezések legfontosabb állomásai térkép alapján.</p> <p>Az Európán kívüli civilizációk hatása Európára, és a gyarmatosítás.</p> <p>A kapitalista világgazdasági rendszer kialakulásának kezdetei, a legfőbb társadalmi és gazdasági folyamatok a XVI-XVII. században Nyugat-Európában.</p> <p>A reformáció főbb irányzatai források alapján (lutheránus, kálvinista).</p> <p>A katolikus megújulás, az ellenreformáció kibontakozása.</p> <p>A barokk stílus jellemzői.</p> <p>Nagyhatalmi konfliktusok és vallási ellentétek a korai újkori Európában (pl. francia-Habsburg vetélkedés, harmincéves háború).</p>	<p>Ismeretszerzés, tanulás:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Forrástípusok felismerése, információgyűjtés és azok rendszerzése. ☐ A földrajzi környezet szerepe az egyes civilizációk életében. <p>Kritikai gondolkodás:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Lényeg kiemelése írott szövegből, ismeretek problémaközpontú elrendezése. (Társadalmi csoportok, intézmények működésének összehasonlítása. Kommunikáció: Szóbeli beszámoló gyűjtő-, illetve kutatómunkával szerzett ismeretek alapján. <p>Tájékozódás térben és időben</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Megismert történelmi események időrendbe állítása. ☐ A történelmi tér változásainak leolvasása térképekről. 	<p>Földrajz:</p> <p>Földrajzi felfedezések topográfiai vonatkozásai, a holdland mélyföld, a Naprendszer.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: Shakespeare, Molière.</p> <p>Dráma és tánc:</p> <p>Az angol reneszánsz színház és dráma, a francia klasszicista színház és dráma.</p> <p>Vizuális kultúra:</p> <p>A barokk stílus.</p> <p>Ének-zene:</p> <p>A barokk zene.</p> <p>Fizika:</p> <p>A földközéppontú és a napközéppontú világkép jellemzői. A Föld, a Naprendszer és a Kozmosz fejlődéséről alkotott csillagászati elképzelések. Kepler törvényei, Newton.</p> <p>Filozófia:</p> <p>Descartes, Bacon, Locke</p>		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Fogalmak: ültetvény, tőke, kapitalizmus, világkereskedelem, abszolútizmus, reformáció, protestáns, evangélikus, református, ellenreformáció, jezsuita, barokk, manufaktúra, vetésforgó, anglikán, puritán, Jognyilatkozat, alkotmányos monarchia, merkantilizmus.</p> <p>Személyek: Kolumbusz, Magellán, Vasco da Gama, V. Károly, Luther, Kálvin, Kopernikusz, Spinoza, I. Erzsébet, Cromwell, XIV. Lajos, I. (Nagy) Péter.</p> <p>Topográfia: Németalföld, London, Versailles, Szentpétervár.</p> <p>Kronológia: 1492 (Amerika felfedezése), 1517 (Luther fellépése, a reformáció kezdete), 1618–48 (a harmincéves háború), 1642–49 (az angol polgárháború),</p>		
------------------------------------	---	--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyar történelem Mohácstól Rákócziig	Órakeret	12. óra	
			Kötelező 12. óra	Szabad ... óra
Előzetes tudás	9-10es tananyag			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	rendszerezés-Magyar történelem Mohácstól Rákócziig			
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok		
<p>A mohácsi vész és az ország részekre szakadása. Összetartó és elválasztó erők a három ország-részben (pl. törökök elleni védekezés, gazdaság, vallás).</p> <p>Végvári küzdelmek.</p> <p>A rendi és vallási törekvések összekapcsolódása a Bocskai-féle szabadságharcban.</p> <p>Erdély sajátos etnikai és vallási (pl. három nemzet, vallási tolerancia).</p> <p>Bethlen Gábor kül- és belpolitikája</p> <p>A török kiűzésének kérdései és Zrínyi Miklós.</p> <p>A spanyol örökösödési háború és a Rákóczi-szabadságharc.</p> <p>A Rákóczi-szabadságharc fordulópontjai. A szatmári béke.</p>	<p>Ismeretszerzés, tanulás:</p> <p>☐ Forrástípusok felismerése, információgyűjtés és azok rendszerezése. ☐ A földrajzi környezet szerepe az egyes civilizációk életében.</p> <p>Kritikai gondolkodás:</p> <p>☐ Lényeg kiemelése írott szövegből, ismeretek problémaközpontú elrendezése. (Társadalmi csoportok, intézmények működésének összehasonlítása. Kommunikáció: Szóbeli beszámoló gyűjtő-, illetve kutatómunkával szerzett ismeretek alapján.</p> <p>Tájékozódás térben és időben</p> <p>☐ Megismert történelmi események időrendbe állítása.</p> <p>☐ A történelmi tér változásainak leolvasása térképekről.</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: A reformáció kulturális hatása; Pázmány Péter; Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem, kuruc költészet, Mikes Kelemen.</p> <p>Ének-zene: Szegénylegény katonanépek (pl. Csinom Palkó).</p> <p>Földrajz: A természeti környezet változása a török korban.</p> <p>Matematika: Képzeletben történő mozgás (pl. átdarabolás elképzelése; testháló összehajtásának, szétvágásoknak az elképzelése; testek különféle síkmetszetének elképzelése – váralaprajz készítése).</p> <p>Informatika: Törökországi magyar emlékhelyek keresése az interneten, virtuális séta.</p>		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Fogalmak: örökös jobbágyság, hajdú, vitézljő rend, unitárius, kuruc, trónfosztás.</p> <p>Személyek: II. Lajos, Szapolyai János, I. Ferdinánd, I. Szulejmán, Dobó István, Zrínyi Miklós, Károli Gáspár, Bocskai István, Bethlen Gábor, Pázmány Péter, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér), I. Lipót, Savoyai Jenő, II. Rákóczi Ferenc.</p> <p>Topográfia: Mohács, Kőszeg, Buda, Hódoltság, Eger, Szigetvár, Sárospatak, Ónod, Nagyszombat, Bécs.</p> <p>Kronológia: 1526 (a mohácsi csata), 1541 (Buda török elfoglalása, az ország tényleges három részre szakadása), 1552 (Eger sikertelen török ostroma), 1566 (Szigetvár eleste), 1591–1606 (a tizenöt éves háború), 1664 (Zrínyi Miklós téli hadjárata, a vasvári béke), 1686 (Buda visszafoglalása), 1699 (a karlócai béke), 1703–11 (a Rákóczi-szabadságharc), 1707 (az ónodi országgyűlés), 1711 (a szatmári béke).</p>		
------------------------------------	---	--	--

A továbbhaladás feltételei	<p>Ismerje a különböző államformák működési jellemzőit. Ismerje a tanuló a civilizációk történetének jellegzetes sémáját (kialakulás, virágzás, hanyatlás). Ismerje az utókor a nagy történelmi személyiségeit, cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységeit.</p> <p>Tudja az egyes népeket vallásuk és kultúrájuk, életmódjuk alapján azonosítani. Ismerje, hogy a vallási előírások, valamint az államok által megfogalmazott szabályok döntő mértékben befolyásolhatják a társadalmi viszonyokat és a mindennapokat.</p> <p>Tudja, hogy a történelmi jelenségeket, folyamatokat társadalmi, gazdasági, szellemi tényezők együttesen befolyásolják.</p> <p>Ismerje a világ és az európai kontinens eltérő fejlődési irányait, ezek társadalmi, gazdasági és szellemi hátterét. Tudja azonosítani Európa különböző régióinak eltérő fejlődési útjait.</p> <p>Ismerje fel a meghatározó vallási, társadalmi, gazdasági, szellemi összetevőket egy-egy történelmi jelenség, folyamat értelmezésénél.</p> <p>Tudja értelmezni az eltérő uralkodási formák és társadalmi, gazdasági viszonyok közötti összefüggéseket.</p> <p>Ismerje a keresztény Magyar Királyság létrejöttének, virágzásának és hanyatlásának főbb állomásait.</p> <p>Tudja írott és hallott szövegből a lényegyet kiemelni tételmondatok meghatározásával, szövegek tömörítésével és átfogalmazásával egyaránt.</p> <p>Tudjon kronológiai adatokat rendszerezni.</p>
---------------------------------------	--

12. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Órakeret	62 óra
--	-----------------	---------------

		Kötelező	Szabad	Összesen
1.	A polgári átalakulás, a nemzetállamok és az imperializmus kora	8 óra	0	10 óra
2.	A polgárosodás kezdetei és kibontakozása Magyarországon	9 óra	0	10 óra
3.	Az első világháborútól a kétpólusú világ felbomlásáig	24 óra	0	24 óra
4.	Magyarország története az első világháborútól a második világháborús összeomlásig	10 óra	0	10 óra
5.	Magyarország 1945-től a rendszerváltozásig	8 óra	0	8 óra
6.	A világ a 21. században	1 óra	0	1 óra
7.	Magyarország a 21. században	1 óra	0	1 óra
8.	A magyarság és a magyarországi nemzetiségek a 20-21. században	1 óra	0	1 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A polgári átalakulás, a nemzetállamok és az imperializmus kora	Órakeret	8 óra	
			Kötelező 8 óra	Szabad ... óra
Előzetes tudás	10-11-es tananyag			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerezés- A polgári átalakulás, a nemzetállamok és az imperializmus kora			
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok		
<p>A francia polgári forradalom politikai irányzatai, az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata</p> <p>A főbb irányzatok (pl. alkotmányos monarchisták, girondiak), valamint képviselőik társadalmi és politikai elképzeléseinek összehasonlítása.</p> <p>A jakobinus diktatúra.</p> <p>A napóleoni háborúk és a Szent Szövetség Európája</p> <p>A napóleoni háborúk fordulópontjai (pl. Moszkva, Lipcse).</p> <p>A nagyhatalmi együttműködés céljai és rendszere a bécsi kongresszus nyomán.</p> <p>A korszak főbb eszméáramlatainak (liberalizmus, nacionalizmus, konzervativizmus és szocializmus) jellemzői források alapján.</p> <p>A legfontosabb állam- és alkotmányjogi fogalmak (pl. alkotmány, parlament, képviselői</p>	<p>–Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása</p> <p>–Információk önálló rendszerezése és értelmezése.</p> <p>Kritikai gondolkodás:</p> <p>–Feltevések megfogalmazása egyes társadalmi-történelmi jelenségek okairól.</p> <p>–Történelmi személyiségek jellemzése, feltevések megfogalmazása viselkedésük mozgatórugóiról.</p> <p>Kommunikáció:</p> <p>–Elsődleges történelmi források elemzése, összefüggések felderítése.</p> <p>–Folyamatábra, diagram készítése</p> <p>–Beszámoló, kiselőadás tartása népszerű tudományos irodalomból,</p> <p>–Vizuális rendezők készítése.</p> <p>–Események, történetek dramatikusan megjelenítése.</p> <p>–Esszé írása történelmi, filozófiai kérdésekről</p> <p>Tájékozódás időben és térben:</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: A felvilágosodás és a romantika, a francia Enciklopédia, Voltaire: Candide.</p> <p>Vizuális kultúra: Klasszicizmus és romantika.</p> <p>Ének-zene: , A klasszika zenéje (pl. Haydn, Mozart, Beethoven), Marseillaise.</p> <p>Fizika: Hőerőgépek, a teljesítmény mértékegysége (watt).</p> <p>Földrajz: Urbanizációs folyamatok és hatásaik.</p> <p>Filozófia: A felvilágosodás filozófusai (pl. Diderot, Voltaire, Rousseau), a német idealizmus (pl. Kant, Hegel), Marx.</p> <p>Biológia-egészségtan: Védőoltások (az immunológia tudományának kezdetei).</p>		

<p><i>rendszer, szavazati jog, hatalom-megosztás).</i> Az ipari forradalom legjelentősebb területei (könnyűipar, nehézipar, közlekedés) és néhány találmánya.</p> <p>Az ipari forradalom teremtette el- lentmondások (pl. <i>környezetszeny- nyezés, élet-módváltozás, a nyo- mor kérdése</i>).</p> <p>Az ipari forradalom eredményei- nek (pl. <i>városiasodás, demográfiai robbanás</i>) kibontakozása és egy- másra hatása.</p> <p>Az USA kialakulása és nagyhata- lommá válása.</p> <p>Németország nagyhatalommá vá- lása.</p> <p>A balkáni konfliktusok okai.</p> <p>A szövetségi rendszerek kialaku- lásának okai az első világháború előtt.</p> <p>Gyarmatok és gyarmattartók a szá- zadfordulón.</p> <p>A második ipari forradalom alap- vető vonásainak bemutatása.</p> <p>A technikai fejlődés hatása a kör- nyezetre és az életmódra, konkrét példák alapján</p> <p>Az ipari forradalom legfontosabb találmányainak és felfedezőinek bemutatása (pl. <i>Benz, Edison, a robbanómotor, telefon</i>).</p> <p>A tudományos és technikai fejlő- dés hatása a társadalomra, a gon- dolkodásra, az életmódra és a kör- nyezetre.</p>	<p>–Események időrendbe állí- tása.</p> <p>–A történelmi tér változásai- nak leolvasása különböző tér- képekről.</p>	<p>Mozgóképkultúra és média- ismeret: A modern nyilvánosság ki- alakulása.</p> <p>Informatika: Prezentáció készítése pl. az ipari forradalom témájában.</p>		
---	--	---	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Fogalmak: felvilágosodás, racionalizmus, a hatalmi ágak megosztása, természetjog, társadalmi szerződés, népszuverenitás, szabad verseny, felvilágosult abszolútizmus, Emberi és polgári jogok nyilatkozata, alkotmány, jakobinus, terror, nacionalizmus, emancipáció, antiszemitaizmus, liberalizmus, konzervatívizmus, szocializmus, Szent Szövetség, urbanizáció.</p> <p>Személyek: Montesquieu, Voltaire, Rousseau, Adam Smith, II. (Nagy) Frigyes, Washington, XVI. Lajos, Danton, Robespierre, Napóleon, Metternich, Watt, Stephenson, Marx.</p> <p>Topográfia: Párizs, Poroszország, Szilézia, Lengyelország, gyarmatok Észak-Amerikában, Waterloo.</p> <p>Kronológia: 1776. július 4. (az amerikai Függetlenségi nyilatkozat kiadása, az Amerikai Egyesült Államok létrejötte), 1789. július 14. (a Bastille ostroma, a francia forradalom kitörése), 1793–1794 (a jakobinus diktatúra), 1804–1814/15 (Napóleon császársága), 1848 (forradalmak Európában).</p>		
------------------------------------	---	--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A polgárosodás kezdetei és kibontakozása Magyarországon	Órakeret	9óra	
			Kötelező 9 óra	Szabad ... óra
Előzetes tudás	11-es tananyag			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerezés - A polgárosodás kezdetei és kibontakozása Magyarországon			
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok		
<p>I A reformmozgalom kibontakozása, a polgárosodás fő kérdései</p> <p>A reformkor fő kérdései.</p> <p>Széchenyi és Kossuth reformprogramja</p> <p>A rendi országgyűlés és a megyerendszer működése.</p> <p>A gazdasági átalakulás jellemzése és elemzése.</p> <p>A korszak kulturális életének főbb jellemzői.</p> <p>A nemzeti érzés megerősödése a magyarság és a nemzetiségek körében.</p> <p>A pesti forradalom eseményei.</p> <p>Az áprilisi törvények.</p> <p>A német, az olasz és az ausztriai mozgalmak hatása a magyar szabadságharcra.</p> <p>Nemzetiségi törekvések a Habsburg birodalomban</p> <p>A kiegyezés megszületésének okai.</p> <p>A kiegyezés tartalma és értékelése.</p>	<p>Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása</p> <p>–Információk önálló rendszerezése és értelmezése.</p> <p>Kritikai gondolkodás:</p> <p>–Feltevések megfogalmazása egyes társadalmi-történelmi jelenségek okairól.</p> <p>–Történelmi személyiségek jellemzése, feltevések megfogalmazása viselkedésük mozgatórugóiról.</p> <p>Kommunikáció:</p> <p>–Elsődleges történelmi források elemzése, összefüggések felderítése.</p> <p>–Folyamatábra, diagram készítése</p> <p>–Beszámoló, kiselőadás tartása népszerű tudományos irodalomból,</p> <p>–Vizuális rendezők készítése.</p> <p>–Események, történetek dramatikus megjelenítése.</p> <p>–Esszé írása történelmi, filozófiai kérdésekről</p> <p>Tájékozódás időben és térben:</p> <p>–Események időrendbe állítása.</p> <p>–A történelmi tér változásainak leolvasása különböző térképekről.</p>	<p>Földrajz:</p> <p>Magyarország természeti adottságai.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom:</p> <p>Nyelvújítás: Kazinczy Ferenc.</p> <p>A magyar felvilágosodás irodalma: Bessenyei György, Csokonai Vitéz Mihály.</p> <p>Ének-zene:</p> <p>A barokk zene (pl. J. S. Bach, Händel), a klasszika zenéje (pl. Haydn).</p> <p>Vizuális kultúra:</p> <p>Barokk stílusú épületek (pl. a fertői Esterházy-kastély), freskók, szobrok és táblaképek Magyarországon,</p> <p>Informatika: könyvtártípusok, könyvtörténet. . Grafikonok, diagramok készítése a demográfiai adatok szemléltetésére Magyar nyelv és irodalom: Orwell, Szolzsenyicin, Hrabal, Camus, Garcia Marquez.</p> <p>Kémia:</p> <p>Hidrogénbomba, nukleáris fegyverek.</p>		

<p>A kiegyezés alternatívái, a kiegyezéshez fűződő viták (pl. <i>du-nai konföderáció, Kasszandra le-vél</i>).</p> <p>A polgári állam kiépülése Magyarországon (pl. <i>közigazgatás, közegészségügy, iskolahálózat</i>).</p> <p>Magyar nemzetiségi politika és a nemzetiségi törekvések.</p> <p>A környezet átalakításának következményei (pl. <i>vasútépítés, városfejlődés, iparosítás</i>).</p>		<p>Vizuális kultúra: A posztmodern, intermedialis művészet.</p> <p>Testnevelés és sport: Olimpiai történet.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>reform, polgári átalakulás, liberális nemesség, centralista, cenzúra, államnelyelv, önkéntes és kötelező örökváltás, közteherviselés, érdekegyesítés, védővám, márciusi ifjak, nemzetőrség, áprilisi törvények, felelős kormány, sajtószabadság, népképviselő, cenzusos választójog, jobbágyfelszabadítás, tavaszi hadjárat, Függetlenségi nyilatkozat, nemzetiségi törvény.</p> <p>Személyek: Széchenyi István, Wesselényi Miklós, Kölcsey Ferenc, Deák Ferenc, Kossuth Lajos, Eötvös József, Metternich, Batthyány Lajos, Szemere Bertalan, Petőfi Sándor, Jellasics, Görgei Artúr, Ferenc József, Windischgrätz, Bem József.</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az első világháborútól a kétpólusú világ felbomlásáig	Órakeret	24 óra	
			Kötelező 24 óra	Szabad ... óra
Előzetes tudás	11-12es tananyag			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerezés-Az első világháborútól a kétpólusú világ felbomlásáig			
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok		
<p>Szövetségi rendszerek, frontok, az új típusú hadviselés jellemzői.</p> <p>A Párizs környéki békék területi, etnikai és gazdasági vonatkozásainak elemzése.</p> <p>A háterszág szerepe a háborúban.</p> <p>Nagyhatalmi érdekek és ellentétek a béketárgyalásokon.</p> <p>A modern életforma néhány jellegzetessége (pl. <i>mozi, autó</i>).</p> <p>A nők szerepének változása.</p> <p>A világgazdaság átrendeződése a háború után.</p> <p>A gyarmati világ szétesésének kezdetei (pl. <i>India, Közel-Kelet</i>).</p>	<p>Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása</p> <p>–Információk önálló rendszerezése és értelmezése.</p> <p>Kritikai gondolkodás: –Feltevések megfogalmazása egyes társadalmi-történelmi jelenségek okairól.</p> <p>–Történelmi személyiségek jellemzése, feltevések megfogalmazása viselkedésük mozgatórugóiról.</p> <p>Kommunikáció: –Elsődleges történelmi források elemzése, összefüggések felderítése.</p>	<p>Földrajz: Európa domborzata és vízrajza.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: Móricz Zsigmond: Barbárok, Ady Endre, Babits Mihály háborús versei.</p> <p>Kémia: Hadászatban hasznosítható vegyi anyagok.</p> <p>Mozgóképkultúra és médiaismeret: Tömegkommunikáció, médiumok hatása a mindennapi életre. Magyar nyelv és irodalom: Az avantgárd (pl. Apollinaire, Borges, Bulgakov,</p>		

<p>Az olasz fasizmus jellemzői.</p> <p>Tekintélyuralmi rendszerek bemutatása Közép-Európában és a Balkánon.</p> <p>A világválság jelenségei, gazdasági és társadalmi következményei.</p> <p>Az USA gazdasági fellendülése és nemzetközi szerepe.</p> <p>A válság kezelésének módjai egy adott országban (pl. USA, Nagy-Britannia).</p> <p>A náci Németország legfőbb jellemzői.</p> <p>A náci ideológia és propaganda.</p> <p>A totális állam kiépítése Németországban.</p> <p>A bolsevik hatalomátvétel körülményei.</p> <p>A sztálini diktatúra legfőbb jellemzői</p> <p>A bolsevizmus ideológiája.</p> <p>A bolsevik propaganda főbb jellemzői.</p> <p>A sztálini gazdaságpolitika.</p> <p>A világháború előzményei, katonai és politikai fordulópontjai.</p> <p>A holocaust.</p> <p>A szövetséges hatalmak együttműködésének elemzése.</p> <p>Háborúellenes katonai és polgári erőfeszítések.</p> <p>Az ENSZ létrejötte, működése.</p> <p>Nemzetközi konfliktusok a hidegháború idején (pl. Korea, Kuba, Szuec)..</p> <p>Nyugat-Európa újjáépítése és a közös európai intézmények kialakulásának kezdetei.</p> <p>A gyarmati rendszer felbomlása - a "harmadik világ" kialakulása.</p> <p>Gandhi erőszakmentes mozgalma.</p> <p>A szovjet blokk kialakulása és jellemzői.</p> <p>Rendszerváltozás Kelet-Közép-Európában.</p> <p>A német kérdés.</p>	<p>–Folyamatábra, diagram készítése</p> <p>–Beszámoló, kiselőadás tartása népszerű tudományos irodalomból,</p> <p>–Vizuális rendezők készítése.</p> <p>–Események, történetek dramatikus megjelenítése.</p> <p>–Esszé írása történelmi, filozófiai kérdésekről</p> <p>Tájékozódás időben és térben:</p> <p>–Események időrendbe állítása.</p> <p>–A történelmi tér változásainak leolvasása különböző térképekről.</p>	<p>Faulkner, Thomas Mann, Orwell, Szolzsenyicin, Iszaak Babel).</p> <p>Vizuális kultúra: A technikai képalkotás: fényképezés, film jelentősége.</p> <p>Az avantgárd: Picasso: Guernica. Fényképek értelmezése.</p> <p>Ének-zene: Az avantgárd zene, a dzsessz.</p> <p>Biológia-egészségtan: Vitaminok, penicillin – antibiotikumok, védőoltások.</p> <p>Mozgóképkultúra és médiaismeret: A média kifejező eszközei és ezek hatásmechanizmusa. A korszak stílusirányzatai.</p> <p>Testnevelés és sport: Olimpiatörténet – a berlini olimpia (1936).</p> <p>Informatika: Archív filmfelvételek keresése az interneten és elemzésük. Fizika: Nukleáris energia, atom-bomba.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: Radnóti Miklós, Semprun: A nagy utazás, Kertész Imre: Sorstalanság. Személyes történetek, naplók, memoárok</p> <p>Vizuális kultúra: A technikai képalkotás: fényképezés, a film jelentősége. Fényképek értelmezése (pl. Capa: A normandiai partraszállás fényképei)</p> <p>Mozgóképkultúra és médiaismeret: Videó-interjúk, visszaemlékezések, a videó-interjú, mint műfaj elemzése</p> <p>Informatika: Archív filmfelvételek keresése az interneten, és elemzésük.</p>	
---	--	---	--

--	--	--	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>villámháború – állóháború/állásháború, központi hatalmak, frontvonal, háország, antant, jóvátétel, Népszövetség, revízió, reváns, bolsevik, szovjet, kommunizmus, őszirózsás forradalom, Kommunisták Magyarországi Pártja (KMP), egypártrendszer, proletárdiktatúra, ellenforradalom, kormányzó, vörösterror, fehérterror.</p> <p>Személyek: Lenin, Trockij, Wilson, Clemenceau, IV. Károly, Károlyi Mihály, Jászi Oszkár, Garami Ernő, Kun Béla, Aponyi Albert, Horthy Miklós.</p> <p>Topográfia: Sarajevó, Doberdó, Szentpétervár, Szerb Horvát Szlovén Királyság, Csehszlovákia, a balti államok, Lengyelország, a trianoni Magyarország.</p> <p>Kronológia: 1914–18 (az első világháború), 1914. június 28. (a sarajevói merénylet) 1914. július 28. (az Osztrák–Magyar Monarchia hadat üzen Szerbiának, a világháború kirobbanása), 1917 (a februári forradalom és a bolsevikok hatalomátvétele Oroszországban), 1918. október 31. (az őszirózsás forradalom győzelme), 1918. november 3. (a padovai fegyverszünet), 1919 (a békekonferencia kezdete, a versailles-i béke), 1919. március 21. – augusztus 1. (a proletárdiktatúra időszaka), 1920. június 4. (a trianoni békediktátum aláírása).</p> <p>Fogalmak: általános választójog, tömegpárt, fasizmus, korporatív állam, kis-antant, Dawes-terv, pártállam, államosítás, kollektivizálás, tervutasításos rendszer, GULAG, személyi kultusz, koncepciók per, tőzsde, túltermelési válság, New Deal, totális diktatúra, tömeg propaganda, nemzetiszocializmus, fajelmélet, zsidóüldözés, Führer, SS, Berlin-Róma tengely, Anschluss, tekintélyelvű állam, erőszakmentes ellenállás, magaskultúra (elitkultúra), tömegkultúra.</p> <p>Személyek: Mussolini, Sztálin, Roosevelt, Keynes, Hitler, Goebbels, Gandhi.</p> <p>Topográfia: Köztes-Európa, Szovjetunió, Brit Nemzetközösség, Berlin, weimari köztársaság, Moszkva, Saar-vidék, Rajna-vidék, Szudéta-vidék.</p> <p>Kronológia: 1922 (fasiszta hatalomátvétel Olaszországban, a Szovjetunió létrehozása), 1924 (a Dawes-terv), 1925 (a locarnói egyezmény), 1929–1933 (a világgazdasági válság), 1933 (Hitler hatalomra kerülése), 1936 (Berlin-Róma tengely), 1938 (Anschluss, a müncheni konferencia). : háromhatalmi egyezmény, tengelyhatalmak, koncentrációs tábor, megsemmisítő tábor, népirtás, emberirtás, holokauszt, partizán, totális háború, furcsa háború, hadigazdaság, Vörös Hadsereg, antifasiszta koalíció, fegyveres semlegesség, második bécsi döntés, „hintapolitika”, gettó, deportálás, munkaszolgálat, hadifogság, kiugrási kísérlet, malenkij robot.</p> <p>Személyek: Hitler, Churchill, Sztálin, Roosevelt, Rommel, Montgomery, Zsukov, Eisenhower, De Gaulle, Bárdossy László, Kállay Miklós, Szálasi Ferenc, Wallenberg.</p> <p>Topográfia: Leningrád, Pearl Harbor, Midway, El-Alamein, Sztálingrád, Kurszk, Auschwitz, Jalta, Potsdam, Hirosima, Normandia, Újvidék, Kamenyec-podolszki, Voronyezs, Don-kanyar, Délvidék és Észak-Erdély.</p> <p>Kronológia: 1939. augusztus 23. (a szovjet-német megnehtámadási egyezmény), 1939. szeptember 1. (Németország megtámadja Lengyelországot, kitör a második világháború), 1941. június 22. (Németország megtámadja a Szovjetuniót), 1942 (Midway-szigetknél lezajlott ütközet, el-alameini csata), 1943 (véget ér a sztálingrádi csata, a kurszki csata), 1944. június 6. (megkezdődik a szövetségesek normandiai partraszállása), 1945. február (a jaltai konferencia), 1945. május 9. (az európai háború befejeződése), 1945. augusztus 6. (atomtámadás Hirosima ellen), 1945. szeptember 2. (Japán fegyverletételével véget ér a második világháború).</p> <p>1940. augusztus 30. (a második bécsi döntés), 1941. április (magyar támadás Jugoszlávia ellen), 1941. június 26. (Kassa bombázása), 1942–1944 tavasza (Kállay Miklós miniszterelnöksége), 1943. január (a doni katasztrófa), 1944. március 19. (a németek megszállják Magyarországot), 1944. október 15. (Horthy Miklós sikertelen kiugrási kísérlete, nyilas hatalomátvétel), 1944. december 21. (Debrecenben összeül az Ideiglenes Nemzetgyűlés), 1945. április (Magyarország felszabadítása a náci uralom alól, a szovjet megszállás kezdete, a háború vége Magyarországon). Fogalmak: Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), szuperhatalom, vasfüggöny, hidegháború, fegyverkezési verseny, kétpólusú világ, NATO, Varsói Szerződés, KGST, Európai Gazdasági</p>	
------------------------------------	--	--

	<p>Közösség (Közös Piac), berlini fal, harmadik világ, el nem kötelezettek mozgalma, újantiszemizmus.</p> <p>Személyek: Sztálin Mao Ce-tung, Truman, Adenauer, Hruscsov, Kennedy Ben Gurion.</p> <p>Topográfia: NSZK, NDK, Izrael, Kuba, Korea, Vietnam.</p> <p>Kronológia: 1945 (az ENSZ létrejötte), 1947 (a Truman-elv, a párizsi béke, India függetlensége), 1948 (Izrael létrejötte), 1949 (az NSZK, az NDK, a NATO, a KGST, a Kínai Népköztársaság létrejötte, a szovjet atombomba), 1950–1953 (a koreai háború), 1956 (az SZKP XX. kongresszusa, a szuezi válság), 1957 (a római szerződések), 1959 (a kubai forradalom), 1961 (a berlini fal építése, Gagarin űrrepülése), 1962 (a kubai rakétaválság), 1962–1965 (a második vatikáni zsinat),</p>		
--	--	--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyarország története az első világháborútól a második világháborús összeomlásig	Órakeret	10 óra	
			Kötelező 10 óra	Szabad ... óra
Előzetes tudás	12es tananyag			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerezés- Magyarország története az első világháborútól a második világháborús összeomlásig			
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok		
<p>Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása</p> <p>Trianon gazdasági, társadalmi és etnikai hatásai</p> <p>A Károlyi-kormány bel- és külpolitikai mozgástere és intézkedései.</p> <p>A tanácskormány uralomra kerülése, politikája, bukásának okai.</p> <p>Trianon társadalmi és bel- és külpolitikai következményei.</p> <p>Az ellenforradalmi rendszer konszolidációjának legfontosabb lépései</p> <p>Politikai életpályák bemutatása és elemzése (pl. <i>Bethlen István, Teleki Pál</i>).</p> <p>Gazdasági válság és radikalizálódás a belpolitikában.(Gömbös és kísérlete).</p> <p>A klebelsbergi kultúrpolitika kibontakozása és főbb jellemzői (pl. <i>kultúrjólény, vallásérkölcsi nevelés</i>).</p> <p>Tudomány és művészet főbb képviselői a két világháború közötti Magyarországon (pl. <i>Szent-Györgyi Albert, Bartók Béla</i>).</p>	<p>Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása</p> <p>–Információk önálló rendszerezése és értelmezése.</p> <p>Kritikai gondolkodás:</p> <p>–Feltevések megfogalmazása egyes társadalmi-történelmi jelenségek okairól.</p> <p>–Történelmi személyiségek jellemzése, feltevések megfogalmazása viselkedésük mozgatórugóiról.</p> <p>Kommunikáció:</p> <p>–Elsődleges történelmi források elemzése, összefüggések felderítése.</p> <p>–Folyamatábra, diagram készítése</p> <p>–Beszámoló, kiselőadás tartása népszerű tudományos irodalomból,</p> <p>–Vizuális rendezők készítése.</p> <p>–Események, történetek dramatikus megjelenítése.</p> <p>–Esszé írása történelmi, filozófiai kérdésekről</p> <p>Tájékozódás időben és térben:</p> <p>–Események időrendbe állítása.</p> <p>–A történelmi tér változásainak leolvasása különböző térképekről.</p>	<p>Földrajz:</p> <p>Magyarország és Közép-Európa természeti adottságai.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom:</p> <p>A Nyugat mint folyóirat és mint mozgalom; József Attila; a népi írók; a határon túli irodalom.</p> <p>Mozgóképkultúra és médiaismeret: Tömegkommunikáció, médiumok hatása a mindennapi életre, a magyar hangosfilmgyártás kezdetei.</p> <p>propaganda-eszközök</p> <p>Biológia-egészségtan:</p> <p>Szent-Györgyi Albert.</p> <p>Vizuális kultúra:</p> <p>avantgárd – Kassák Lajos.</p> <p>Informatika:</p> <p>Anyaggyűjtés tudatos és kritikus internethasználattal a revízió, irredentizmus témájában.</p>		

<p>A magyar külpolitika céljai és kapcsolatai a két világháború között.</p> <p>Magyarország a náci birodalom árnyékában (<i>pl. gazdasági és politikai kényszerek, kitörési kísérletek</i>).</p> <p>A területi revízió lépései.</p> <p>Magyarország háborúba lépése és részvétele a Szovjetunió elleni harcokban</p> <p>Kállay Miklós miniszterelnöksége.</p> <p>Háborúellenes törekvések (<i>pl. Magyar Történelmi Emlékbizottság, szárszói találkozó</i>).</p> <p>Magyarország német megszállása és a nyilas hatalomátvétel.</p> <p>A holocaust Magyarországon (<i>pl. zsidótörvények, gettósítás, deportálás</i>)</p> <p>Az antiszemitizmus és a zsidókérdés Magyarországon.</p>				
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>. Fogalmak: konsolidáció, antiszemitizmus, numerus clausus, földreform, népszövetségi kölcsön, pengő, Magyar Nemzeti Bank, revízió, irredentizmus, kultúrfőlény, társadalombiztosítás, agrárrolló, népi mozgalom, a nyilas mozgalom, nyílt és titkos szavazás, zsidótörvény, győri program, első bécsi döntés.</p> <p>Személyek: Teleki Pál, Bethlen István, Klebelsberg Kunó, Gömbös Gyula, Imrédy Béla, Szent-Györgyi Albert.</p> <p>Topográfia: Felvidék, Kárpátalja.</p> <p>Kronológia: 1920 (a numerus clausus, földreform) 1921–31 (Bethlen István miniszterelnöksége), 1927 (a pengő bevezetése), 1932–1936 (Gömbös Gyula miniszterelnöksége), 1938. november 2. (az első bécsi döntés), 1939. március (Kárpátalja visszacsatolása).</p>			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyarország 1945-től a rendszerváltozásig	Órakeret	8 óra	
			Kötelező 8 óra	Szabad ... óra
Előzetes tudás	12es tananyag			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerezés-Magyarország 1945-től a rendszerváltozásig			
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok		
<p>A szovjet felszabadítás és megszállás.</p> <p>Az ország háborús emberáldozata és anyagi vesztesége.</p> <p>A nemzetközi helyzet hatása a magyar belpolitika alakulására</p>	<p>Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása</p> <p>–Információk önálló rendszerezése és értelmezése.</p> <p>Kritikai gondolkodás:</p>	<p>Magyar nyelv és irodalom: Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról.</p> <p>Mozgóképkultúra és médiaismeret: Dokumentumfilmek, híradók elemzése.</p>		

<p>1945 és 1948 között (pl. <i>SZEB intézkedései, németek kitelepítése</i>). Az elnyomás formái és „gépezete”.</p> <p>A magyar forradalom nemzetközi jelentősége és összefüggései (pl. <i>szuezi válság szerepe, a magyar kérdés az ENSZ-ben</i>)</p> <p>A kádári társadalom- és kultúrpolitika alakulása (pl. <i>"gulyás- vagy fridzsiderkommunizmus", három T</i>).</p> <p>Magyarország a kilencvenes években (pl. <i>rendszerváltó jogalkotás, társadalmi változások - vesztesek és győztesek</i>).</p>	<p>–Feltevések megfogalmazása egyes társadalmi-történelmi jelenségek okairól.</p> <p>–Történelmi személyiségek jellemzése, feltevések megfogalmazása viselkedésük mozgatórugóiról.</p> <p>Kommunikáció:</p> <p>–Elsődleges történelmi források elemzése, összefüggések felderítése.</p> <p>–Folyamatábra, diagram készítése</p> <p>–Beszámoló, kiselőadás tartása népszerű tudományos irodalomból,</p> <p>–Vizuális rendezők készítése.</p> <p>–Események, történetek dramatikus megjelenítése.</p> <p>–Esszé írása történelmi, filozófiai kérdésekről</p> <p>Tájékozódás időben és térben:</p> <p>–Események időrendbe állítása.</p> <p>–A történelmi tér változásainak leolvasása különböző térképekről.</p>	<p>Testnevelés és sport: Olimpiai történet, magyar részvétel és sikerek a korszak olimpiáin.</p> <p>Informatika: Multimédia CD-ROM használatával Magyarország XX. századi eseményeinek és azok háttérének megismerése. Magyar nyelv és irodalom: Németh László, Nagy László, Sütő András, Weöres Sándor, Ottlik Géza, Örkény István.</p> <p>Mozgóképkultúra és médiaismeret: Dokumentumfilmek, híradók elemzése; stílusirányzatok: budapesti iskola.</p> <p>Testnevelés és sport: Olimpiai történet, magyar részvétel és sikerek a korszak olimpiáin</p>		
--	--	--	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Fogalmak: Szövetséges Ellenőrző Bizottság, földosztás, Független Kisgazdapárt, Nemzeti Parasztpárt, Magyar Kommunista Párt, Szociáldemokrata Párt, háborús bűnös, népbíróság, kitelepítés, lakosságcsere, Magyar Dolgozók Pártja (MDP), államosítás, népköztársaság, internálás, osztályharc, ÁVH, besúgó hálózat, ügynök, egypártrendszer, pártállam, reakciós, koncepciós perek, kulák, szövetkezet, beszolgáltatás, iparosítás, kétkeresős családmodell, aranycsapat, Petőfi Kör, MEFESZ, intervenció.</p> <p>Személyek: Mindszenty József, Tildy Zoltán, Nagy Ferenc, Kovács Béla, Kéthly Anna, Esterházy János, Márton Áron, Rákosi Mátyás, Rajk László, Kádár János, Nagy Imre, Maléter Pál, Bibó István.</p> <p>Topográfia: Recsk, Hortobágy, Sztálinváros (Dunaújváros), az 1956-os forradalom főbb fővárosi helyszínei, Mosonmagyaróvár.</p> <p>Kronológia: 1945. március (földosztás), 1946 (a forint bevezetése), 1947. február 10. (a párizsi béke), 1947 (kékcédulás választások), 1948 (a Magyar Dolgozók Pártjának megalakulása, a nyílt kommunista diktatúra kezdete, az iskolák államosítása), 1949 (a kommunista alkotmány, a Mindszenty- és a Rajk-per), 1950 (a szerzetesrendek feloszlata, a tanácsrendszer létrejötte), 1953–55 (Nagy Imre első miniszterelnöksége), 1956. október 23. (a forradalom kirobbanása), 1956. október 28. (a forradalom győzelme), 1956. november 4. (szovjet támadás indul Magyarország ellen). Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP), disszidens, amnesztia, új gazdasági mechanizmus, háztáji, második gazdaság, „három T”, lakótelep, televízió, Rubik kocka, ellenzéki mozgalmak, szamizdat, besúgó, ügynök, monori találkozó, lakiteleki találkozó, ellenzéki kerekasztal, spontán privatizáció, falurombolás, MDF, SZDSZ, FIDESZ, MSZMP, FKgP, KDNP, MSZP, többpártrendszer, gyülekezési jog, pluralizmus, jogállam, nemzeti kerekasztal, sarkalatos törvények, Alkotmánybíróság.</p> <p>Személyek: Kádár János, Nagy Imre, Pozsgay Imre, Tőkés László, Antall József, Göncz Árpád, Sólyom László, Teller Ede.</p> <p>Topográfia: Salgótarján, Szászhalombatta, Monor, Lakitelek, Bős-Nagymaros.</p> <p>Kronológia: 1958 (Nagy Imre kivégzése), 1963 (részleges amnesztia), 1968 (az új gazdasági mechanizmus bevezetése), 1971 (magyar-vatikáni megállapodás, Mindszenty József elhagyja Magyarországot), 1978 (az Egyesült Államok visszaadja a Szent Koronát), 1985 (a monori találkozó), 1987 (a lakiteleki találkozó), 1980 (Farkas Bertalan a világűrben), 1989. június 16. (Nagy Imre és társainak újratemetése), 1989. október 23. (a harmadik Magyar Köztársaság kikiáltása), 1989 (társasági és egyesülési törvény), 1990 (szabad országgyűlési és önkormányzati választások), 1991 (a szovjet csapatok kivonása Magyarországról).</p>				
Tematikai egység neve	A világ a 21. században		Kötelező	Szabad	
		1 óra	... óra		
Előzetes tudás	12es tananyag				
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerezés				
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok			
<ul style="list-style-type: none"> – A világgazdaság hagyományos centrumai: az Amerikai Egyesült Államok és szövetségesei. – A világpolitika és világgazdaság új súlypontjai: Oroszország, Kína. – Óriásvállalatok a globális térben. 	<p>A világgazdaság résztvevőinek elhelyezése a globális térben.</p> <p>A transznacionális vállalatok működésének bemutatása konkrét példák alapján.</p> <p>A globalizáció előnyeinek és hátrányainak, valamint</p>				

<ul style="list-style-type: none"> – Demográfiai változások, népmozgások. – Az iszlamizmus térhódítása. – A kereszténység helyzete a globalizálódó világban. – Válságócok, helyi konfliktusok és terrorizmus. – Globalizáció és kultúra. – A hagyományos és új identitások – értékek és érték-válság. – Demokratikus közbeszéd és politikai korrektség. 	<p>kockázatainak összevetése.</p> <p>A többpólusú világ főbb jellemzőinek felidézése.</p> <p>A népességrobbanás és népességfogyás problémáinak áttekintése.</p> <p>A migráció okainak feltárása (a gazdasági bevándorlás és a menekültkérdés esetében).</p> <p>Válságócok azonosítása térkép segítségével (pl. Közel-Kelet, Ukrajna).</p>			
Kulcsfogalmak/fogalmak	<p><i>Fogalmak:</i> modern kori <u>migráció</u>, <u>multikulturalizmus</u>, párhuzamos társadalom, <u>népességrobbanás</u>, iszlamizmus, <u>terrorizmus</u>, <u>globalizáció</u>.</p>			

Tematikai egység neve	Magyarország a 21. században		Kötelező 1 óra	Szabad ... óra
Előzetes tudás	12es tananyag			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerezés			
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok		
<p>Az Alaptörvény.</p> <p>A hatalmi ágak és intézményeik, önkormányzati rendszer.</p> <p>A választási rendszer</p> <p>A rendszerváltoztatás óta eltelt időszak főbb fordulópontjai.</p> <p>Magyarország a NATO-ban.</p> <p>Közép-európai együttműködés: a visegrádi négyek.</p> <p>Az európai integráció főbb állomásai: mélyítés és bővítés.</p> <p>Az Európai Unió főbb szervei és működésük.</p> <p>Magyarország csatlakozásának folyamata.</p> <p>Az együttműködés eredményei és nehézségei.</p> <p>Nemzetek Európája vagy föderatív Európa?</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az Alaptörvény fontosabb pontjainak felidézése. – A rendszerváltoztatás óta eltelt időszak főbb eseményeinek azonosítása különböző források alapján. – A rendszerváltoztatás óta parlamentbe jutott fontosabb pártok politikai profiljának és céljainak áttekintése. – Magyarország nyugati integrációjának bemutatása a NATO és az Európai Unió működésének ismeretében. – Eltérő álláspontok bemutatása az Európai Unió működésének értékeléséről és jövőjéről. <p>Érvelés a közép-európai együttműködés mellett.</p>			

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p><i>Fogalmak:</i> közvetett és közvetlen demokrácia, <u>integráció</u>, euró, <u>Európai Unió</u>, Európai Tanács, Európai Unió Tanácsa, Európai Parlament, Európai Bizottság, schengeni egyezmény.</p> <p><i>Személyek:</i> Magyarország miniszterelnökei a rendszerváltoztatás óta (a legalább négy évig hivatalban lévő kormányfők).</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1957 a római szerződés</u>, <u>1992 a maastrichti szerződés</u>, <u>1999 Magyarország belép a NATO-ba</u>, <u>2004 Magyarország belép az Európai Unióba</u>, <u>2012 az Alaptörvény bevezetése</u>.</p> <p><i>Topográfia:</i> <u>Brüsszel</u>.</p>		
------------------------------------	---	--	--

Tematikai egység neve	A magyarság és a magyarországi nemzetiségek a 20-21. században		Kötelező
			1 óra
Előzetes tudás	12es tananyag		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerezés		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> – A politikai rendszerek változásai és hatásaik a magyar kisebbség helyzetére. – Demográfiai jellemzők és folyamatok. – Az asszimilációs politika megnyilvánulásai. – Autonómia és kisebbségi jogok kérdése. – Anyanyelvű oktatás és kultúra. <p>Magyarok a nagyvilágban – a szóránymagyság.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A politikai rendszerek változásai és hatásaik a nemzetiségek helyzetére. – A cigányok/romák 20–21. századi története. – Demográfiai jellemzők és folyamatok. – Kulturális autonómia és kisebbségi jogok a mai Magyarországon. <p>Anyanyelvű oktatás és kultúra.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A határon túli magyar nemzeti közösségek küzdelmeinek áttekintése Trianontól napjainkig. – A kisebbségben élő magyarság egy kiemelkedő személyiségének bemutatása. – A magyarországi németek kitelepítésének felidézése források alapján. <p>A magyarországi romák helyzetének, problémáinak bemutatása napjainkban</p>		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p><i>Fogalmak:</i> <u>kitelepítés</u>, Beneš-dekrétum, lakosságcsere, falurombolás, kettős állampolgárság, diszkrimináció,.</p> <p><i>Személyek:</i> <u>Esterházy János</u>, <u>Márton Áron</u>, Tőkés László.</p> <p><i>Kronológia:</i> <u>1944–1945 magyarellenes atrocitások</u>, 1990 fekete március.</p> <p><i>Topográfia:</i> Csúrog, Jarek, <u>Duna-delta</u>, Marosvásárhely, Székelyföld.</p>	
------------------------------------	---	--

A továbbhaladás feltételei	<p>Legyen ismerete a múltat és a történelmet formáló, alapvető folyamatokról, ok-okozati összefüggésekről.</p> <p>Ismerje az újkorban élt emberek, közösségek sokoldalú élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítását.</p> <p>Ismerje és helyesen használja a történelem értelmezését segítő kulcsfogalmakat és egyéb egyedi fogalmakat</p> <p>Ismerje a XIX-XX. század elejének kisebb korszakainak megnevezését, illetve egy-egy korszak főbb jelenségeit, jellemzőit, szereplőit, összefüggéseit.</p> <p>Ismerje a magyar történelem főbb csomópontjait az 1848–1849-es szabadságharc leverésétől.</p> <p>Ismerje az újkorban meghatározó egyetemes és magyar történelem eseményeit, évszámait, történelmi helyszíneit.</p> <p>Tudja, hogy a XIX–XX. század elején lényegesen átalakult Európa társadalma és gazdasága (polgárosodás, iparosodás) és ezzel párhuzamosan új eszméáramlatok, politikai mozgalmak, pártok jelennek meg. Tudja a trianoni békediktátum máig tartó hatását, következményeit.</p> <p>Ismerje az alapvető emberi jogokat, valamint az állampolgári jogokat és kötelezettségeket, Magyarország politikai rendszerének legfontosabb intézményeit, ismerje a választási rendszer működését.</p> <p>Tudjon ismereteket meríteni különböző ismeretforrásokból, atlaszokból, internetről.</p> <p>Tudjon esszét írni történelmi kérdésekről.</p> <p>Tudjon a történelmi időben sokoldalúan tájékozódni.</p> <p>Tudjon érvelni a társadalmi felelősségvállalás, illetve a szolidaritás fontossága mellett.</p> <p>Ismerje a nemzetgazdaság, a bankrendszer, a vállalkozási formák működésének legfontosabb szabályait.</p> <p>Ismerje a munkavállalással összefüggő, a munkaviszonyhoz kapcsolódó adózási, egészség- és társadalombiztosítási kötelezettségeket.</p>
---------------------------------------	--